



Katedra ruského a francouzského jazyka

Pedagogická fakulta

Západočeské univerzity v Plzni

Veleslavínova 42

306 14 Plzeň

tel. 377 63 6171

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: bakalářská
Posudek: oponenta
Práci hodnotil(a): Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

Práci předložil(a): **Nadezhda PROSKURIAKOVA**
B7507 Specializace v pedagogice
Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Název práce: Slovníky ruského jazyka

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Autorka si stanovila několik dílčích cílů a sice: seznámit se s typologií slovníků ruského jazyka, popsat strukturu slovníků, provést analýzu výkladu slova ve slovnících, zkoumat lexikografickou fixaci dynamiky slovní zásoby ruského jazyka porovnáním různých edicí téhož slovníku. Zpracování posuzované práce odpovídá výše uvedenému, proto konstatujeme, že cíl byl v podstatě splněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Samotný název práce je formulován obecně a téma bakalářské práce je proto poměrně široké. Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol, přičemž jejich struktura je stručně charakterizována v úvodu práce. V úvodní kapitole autorka pracuje s klasifikací tří autorů (L.V.Ščerba, A.M.Cyvin, V.V.Dubičinskij) a zabývá se typologií slovníků. Chápání klasifikace slovníků u L.V.Ščerby demonstruje na příkladu lexému «птица» a porovnává slovníková hesla ve slovních D.N.Ušakova, dále ve Velkém encyklopedickém slovníku (A.M.Prochorov). Při vysvětlení odlišností v chápání a podání slovníkového hesla využívá internetový zdroj (*Щерба, Л.В. Опыт общей теории лексикографии*) a dva tištěné zdroje (viz odkazy na ně s. 9,10). Z uvedeného vyplývá, že autorka považuje za nejpřijatelnější klasifikaci V.V.Dubičinského, jež má zobecňující charakter, zaměřuje se na praktické a vzdělávací využití lexikografických zdrojů, zatímco typologie A.M.Cyvina je upřena více na teoretické zkoumání v oblasti lexikografie.

Druhá kapitola je věnována základní charakteristice lexikografických pojmů, jako je heslář, slovníkové heslo a poznámkový aparát, který autorka nazývá zkratkami (příloha, s.59). Zde konstatuje, že nejobsáhlejší heslář lze nalézt v 17 dílném slovníku ruského spisovného jazyka. Slovníkové heslo charakterizuje z hlediska teoretického, uvádí jeden konkrétní příklad slovníkového hesla (*шляпа*) ve slovníku V.Dal'a.

Třetí kapitola předkládá stručný přehled slovníků ruského jazyka, počínaje základními výkladovými slovníky, dále charakterizuje slovníky synonym, antonym, uvádí některé gramatické slovníky a nakonec na několika konkrétních příkladech vysvětluje význam ortoepických slovníků.

Praktickou část představuje analýza dvou lexémů дочь a весна na základě dvou odlišných slovníků - V. Dal'a a Malého akademického slovníku (A.P. Jevgeněva). Autorka využívá klasifikace slovníků uvedené v teoretické části práce a činí správné závěry k provedené analýze zvolených lexémů.

Poslední pátá kapitola je pokusem o demonstraci dynamiky slovní zásoby a její fixaci v různých vydáních výkladového slovníku S.I. Ožegova (1990 a 2011). Autorka činí závěr o tom, že novější vydání již může fixovat některé lexémy, patřící do oblasti žargonu, tedy lexémy, které začínají postupovat do aktivní slovní zásoby převážné většiny nositelů jazyka a jsou opatřeny odpovídajícím poznámkovým aparátem. Dále podle autorky novější vydání slovníku zahrnuje více nových významů, včetně frazeologizmů. Nakonec uvádí jako určité novum slovníkovou fixaci odvozených slov, utvořených od žargonizmů, což svědčí o poměrně rozsáhlé adaptaci podobných lexémů ve slovotvorném systému ruského jazyka.

Autorka se snažila uchopit téma tvůrčím způsobem. Způsob zpracování ovšem není příliš náročný, lze jej charakterizovat jako kompilaci několika zdrojů. Autorka např. nevěnuje pozornost problematické otázce stanovení sociálního základu ve slovnících akademického typu (nevymezuje pojem spisovný jazyk, hovorový jazyk, písemný jazyk a jejich vzájemné vztahy atd.). Práce má promyšlenou strukturu, autorka činí dílčí závěry, které oceňujeme kladně. Značná šíře zvoleného tématu neumožňuje podrobnější charakteristiku uváděných typů slovníků. Jen v oblasti gramatických slovníků existují mnohé další, které autorka ani nezmiňuje (např. Словарь морфем русского языка, Обратный словарь, словообразовательные, этимологические словари atd.). Lexémy zvolené k analýze lze považovat za zdařilé. Podle našeho názoru praktická část mohla být obsáhlejší, zahrnovat více různých hledisek a práci s více slovníky.

Přílohou k bakalářské práci je stručný rusko-český slovníček použitých termínů (s. 58-60). Uvedení slovníčku považujeme za opodstatněné a žádoucí. Uvedené lexémy nejsou opatřeny gramatickým aparátem, vyskytují se zde opakovaně některé rusizmy (vykládání místo výklad: popisný způsob vykládání, záporný způsob vykládání, ...), nesprávný přízvuk ve slově архаизация (58): Slovníček nezahrnuje pojmy jako např. zastaralá, nářeční aj.

FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce je psána v ruštině (studentka je rodilá mluvčí), vyjadřovací schopnosti autorky jsou na výborné úrovni. Práce obsahuje 52 tištěných stran, bibliografický aparát a resumé v angličtině. Členění do kapitol a přístup ke zpracování mají logické opodstatnění. Odkazy na použitou literaturu autorka dodržuje. Ke grafické úpravě nemáme připomínky, práce je zpracována přehledně a pečlivě.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Téma práce je zajímavé a vhodné ke zpracování. Autorka se orientuje v základní typologii slovníků, více pozornosti je věnováno lexikálně sémantické výstavbě slovníkového hesla. Přestože je hodně pozornosti věnováno výkladovým slovníkům v ruštině, z předloženého zpracování práce není zcela zřejmé, že základním druhem je právě jednojazyčný abecední slovník výkladový, z něhož vycházejí slovníky ostatních typů (např. slovníky dvojjazyčné nebo slovníky onomasiologické, ať už typu věcného nebo pojmového).

Celkově se práce jeví jako lepší kompilace, místy s poněkud povrchním posuzováním zkoumané problematiky, svá tvrzení dokládá některými příklady a činí odpovídající závěry, což oceňujeme kladně. V praktické části bychom očekávali obsáhlejší podrobně zpracovaný materiál. Konstatujeme, že se autorka snažila z jejího pohledu vystihnout podstatné a předložit ucelený přehled o slovnících ruského jazyka.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Дайте короткую характеристику академического словаря и словаря-справочника. Укажите конкретные примеры.
2. С чем связано и когда было принято решение издавать Словарь современного русского литературного языка?
3. Как повлиял Б.Куртене на словарь В.Даля?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA: velmi dobře

Datum: 6.9.2021

Podpis:
Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.